

Liivimaa maitseed

Vana-Võromaa

Põlva-, Valga- ja Võrumaa

Vana-Võromaal hoitakse au sees vanu tavasid, aga tervitatakse ka kasulikke uuendusi. Vanasti elati toidu hankimise ja valmistamise ning pidusöövide ootamise rütmis. Toidu tähtsusest annavad tunnistust tollal kasutatud sünonüümid, nagu hingepide, kehakinnitus ja maailma kinnipidaja. Kaasajal aga tunduvad toit ja söömine nii tavalised, toidudki on üle Eesti enam-vähem ühesugused. Siiski on teada mitmeid ainult Võrumaale ja laiemalt Lõuna-Eestile omaseid toite, mida mujal Eestis ei tuntud. Näiteks on kohupiim Lõuna-Eesti toit, mis siit on üle terve Eesti levinud. Sõira on vanasti tehtud ainult Seto- ja Võrumaal ning Lätis. Praeguseks ongi Vana-Võromaa ja Setomaa sõirategijad seljad kokku pannud ja taotlevad siinkandis tehtud sõirale Euroopa Liidu kaitstud geograafilist tähist. Liha saunas suitsutamise on samuti Lõuna-Eesti komme, mis koos suitsusaunakombestikuga on kantud UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja. Et tatart, kanepit ja läätsi on vaid Lõuna-Eestis kasvatatud, siis on siin tavalised olnud tatrapuder, läätseroog ja kanepitoidud. Ainult Lõuna-Eestis hautati kapsaid tangudega paksuks pudruks (nn paksud kapstad) ja tehti oa- ja herneputru (tampi). Samuti on oluliseks säilitusmeetodiks olnud taas populaarsust koguv hapendamise ehk fermenteerimine. Liharogadele lisaks on tehtud vere- ja rupskitoite, mis ka praegu veise- ja lambakasvatajate seas (milliseid piirkonnas palju on) au sees on.

Vana-Võro (Old Võro) region respects old traditions but welcomes useful innovations. In olden days, people's life was organised in the rhythm of obtaining food, preparing food and expecting feasts. Even the Estonian synonyms of "food" used back then illustrate how important it was. Nowadays, food and eating feel so mundane, and foods across the country have become more or less the same. Still there are some dishes characteristic only of Võro County or Southern Estonia in a broader sense, which were not habitual for the rest of Estonia. For instance, curd cheese is a staple of Southern Estonia which spread to other parts of the country from here. The actual cheese made from (known as sõir) it used to be produced in Seto region, Võro County and in Latvia. These days the manufacturers of this specialty in Seto region and Vana-Võro region have united to apply for an EU protected geographical indication for the sõir made specifically in this area. The tradition of smoking meat in the sauna also originated in Southern Estonia, which, alongside the smoke sauna tradition, has been registered in UNESCO's intangible cultural heritage list. Because buckwheat, hemp and lentils were only grown in Southern Estonia, buckwheat groats, lentil stew and foods made of hemp were quite common here. It was only in Southern Estonia that a thick stew of cabbage and groats as well as mashed beans and peas were made. Fermentation was also an important preservation method, which is gaining popularity once more. In addition to meat dishes, blood pudding and offal foods were common and are still popular with beef and sheep farmers, of whom there are plenty in the region.

2019 –
Vana-Võromaa
maitsete aasta

Vana-Võromaa –
Culinary region of the Year 2019

Ettetellimisel

Avatud kindlatel kellaegadel

Avatud kindlatel kuudel

Majutus

ÕÖBIKU ÜRDITALU

Tsiringumäe küla, Valga vald, Valgamaa
+372 529 5578, inge.podermanniste@gmail.com
www.taimetee.ee
GPS: 57.5956, 26.3160

19

Õöbiku Ürditalu on mahameetodil ürtide, marjade ja köögiviljade kasvatamise ning neist toodete valmistamisega tegelev talu, mis asub ökoloogiliselt puhtas piirkonnas. Toodetakse ka kuivatatud juurvilju, puuvilju ja marju.

ÕÖBIKU HERB FARM. *Õöbiku herb farm is located in an ecologically clean area and is engaged in the cultivation and further processing of herbs, berries and vegetables using organic methods. It also dries vegetables, fruits and berries.*

PALVEMAJA TALU

Osula küla, Sõmerpalu vald, Võrumaa
+372 511 2610, endelleius@hotmail.ee
www.palvemajatalu.eu
GPS: 57.8858, 26.8149

22

Küülikuid kasvatava talu tootmisuunad on tõuküülikute liha ja lihatoode, naha ja käsitöö müük. Edu saladus – kvaliteetne sööt, korralikud pidamistingimused, veterinaarne kord ja küülikute heaolu.

PALVEMAJA FARM. *Rabbit farm offering rabbit meat, skin and its products. The key to success is high-quality food, veterinary care and good rabbit-keeping conditions.*

TOOMEMÄE TALURESTORAN MAAGÕKÕNÕ

Toomemäe, Saabolda küla, Setomaa vald, Võrumaa
+372 5341 8777, toomemaetalu@gmail.com
FB: Toomemäe talu kodurestoran Maagõkõnõ
GPS: 57.8766, 27.7111

25

Puhaste maitsetega lihtne toit, mis oli veel vanaemade ajal igapäevane, on praegu tunnustatud gurmeetoiduks. Pakutakse just sellele kandile iseloomulikke pererahva lapseõlve kuulunud roogasid. See, et toaraine on lähiümbrusest ja puhas, on iseenesest mõistetav.

TOOMEMÄE FARM HOME RESTAURANT MAAGÕKÕNÕ. *A light meal with pure taste, which was so common during the times of our grandmothers, is now considered a gourmet privilege. Meals characteristic to this region are served here. It goes without saying that ingredients are pure and from the vicinity.*

ÕÖBIKUORU VILLA

Tiidu küla, Rõuge vald, Võrumaa
+372 5099 666, villa@oruvilla.ee
www.oruvilla.ee
GPS: 57.7258, 26.9295

28

Õöbikuoru Villa kohvik-restaurant Andreas pakub menüüd, mille koostamisel on inspiratsiooni saadud Võrumaa toidukultuurist, au sees on kohalik toaraine. Soov on, et toidu juures oleks kõik ideaalne: maitse, toaraine, välimus.

ÕÖBIKUORU VILLA. *Õöbikuoru Villa café-restaurant Andreas, created a menu inspired by Võrumaa traditions, and local ingredients are highly valued here. We want everything in the food to be perfect: taste, ingredients, appearance.*

KOLOTSI TALU

Voki küla, Vastseliina vald, Võrumaa
+372 5333 8895, merle@kolotsitalu.ee
www.kolotsitalu.ee, FB: Kolotsi Kitsejuust
GPS: 57.7471, 27.1457

31

Mahe peretalu Võrumaal, Haanja rahvuspargis. Talu tegevuseks on kitsekasvatust ja kitsepiimast juustu valmistamine. Talus korraldatakse degusteerimist ja ekskursioone, mille käigus näeb kitsi ja piima teekonda laudast juusturiililise.

KOLOTSI FARM. *Organic family farm located in Võrumaa, Haanja Nature Park. The farm rears goats and makes goat's cheese. Tastings and excursions are organised here; you will see how the milk from the cowshed turns into a cheese wheel.*

SUHKA TURISMITALU

Mäe-Suhka küla, Rõuge vald, Võrumaa
+372 5193 8000, suhkatalu@gmail.com
www.suhka.ee
GPS: 57.6833, 27.1167

34

Suhka talu toit põhineb kohalikel vanavanematelt saadud traditsioonidel ja kohalikul toarainel. Lisaks pakutakse majutust miljööväärtuslikus keskkonnas ja elamusretki kohtadesse, kuhu ise ei oska minna.

SUHKA TOURISM FARM. *Suhka farm observes old traditions and serves local food. It also offers accommodation in a picturesque location. In addition, here you can learn of hiking routes in places you will not hear about elsewhere.*

UHTJÄRVE ÜRGORU NÕIARIIK

Uhtjärve küla, Antsla vald, Võrumaa
+372 5333 2253, noiariik@gmail.com
www.noiariik.ee, FB: Uhtjärve Ürgoru Nõriariik OÜ
GPS: 57.8905, 26.5852

20

Nõiaköök pakub maitsevaid roogasid ümbruses kasvanud toorainest. Kindlasti tuleb ära proovida ningesupp, mis on valitud Lõuna-Eesti parimaks supiks. Nõriariik on sobiv koht aktiivseks puhuseks nii peredele kui suurematele seltskondadele.

WITCH LAND OF THE ANCIENT VALLEY OF UHTJÄRVE. *The magic kitchen offers tasty dishes from ingredients grown in the surroundings. Definitely try the nettle soup, which is recognised as the best soup of Southern Estonia. Uhtjärve Ürgoru Nõriariik is suitable for active recreation for both families and larger groups of people.*

INARA VANAVALGÕ KOHVITARÕ

Mikitamäe küla, Setomaa vald, Võrumaa
+372 516 8422
luigasinar@gmail.com
GPS: 57.9981, 27.5475

23

Vanas rahvamajas asub armas kohvik, kus tehakse unikaalset kivialost sõira, käsitööna valminud pelmeeneid, vadsad, kukeseene-oo-kruubisupp, angervaksasiirupist jook.

INARA VANAVALGÕ KOHVITARÕ. *Lovely café, located in the old folk house; here you can buy unique cheeses, dumplings, chanterelle-bean-pear barley soup, vadsas, meadow-sweet syrup drink.*

TAARKA TARÕ KÕOGIKÕNÕ

Seto Seltsimaja, Obinitsa küla, Setomaa vald, Võrumaa
+372 5620 3374, riekat@taarkatara.com
http://taarkatara.com, FB: Taarka Tarõ OÜ
GPS: 57.8106, 27.4403

26

Taarka Tarõ Kõogikõnõ asub traditsioonilises seto talumajas, kust leiad lisaks seto traditsioonilisele söögile soomeugri ja ukraina maitseid.

TAARKA TARÕ KÕOGIKÕNÕ. *Taarka Tarõ Kõogikõnõ is located in the traditional Seto Farm House, and besides the Seto traditional dishes, also offers flavours of other Finno-Ugric nations and Ukraine.*

MOOSKA SUITSUSAUNA TALU

Mooska talu, Haanja küla, Rõuge vald, Võrumaa
+372 503 2341, eda.veeroja@gmail.com
www.mooska.ee, FB: Mooska suitsusaunalihha
GPS: 57.7216, 27.0569

29

Mooska suitsusauna talus Haanjamaal kutsuvad kolm suitsusauna kõiki huvilisi tutvuma Vana-Võrumaa saunapärandiga, mis on leidnud väärika koha UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirjas. Talu külalised saavad tutvuda saunade eripäradega, mekitakse saunas suitsutatud liha ja kodus küpsetatud leiba.

BLACK SAUNA MOOSKA. *Located in Haanjamaa, invites sauna lovers to get to know Vana-Võrumaa sauna traditions that take an important place in the UNESCO Cultural Heritage List. Guests can experience the differences between various saunas and also enjoy meat smoked in the smoke sauna and homemade bread.*

JÕENIIDU PUHKEMAJA

Trolla küla, Rõuge vald, Võrumaa
+372 5304 7333, joeniidutalu@gmail.com
FB: Jõeniidu Puhkemaja
GPS: 57.7219, 27.0851

32

Jõeniidu talu on armas väike peretalu, mis pakub majutust ja toitlustust oma kasvatatud mahedast põllumajandustoodangust – köögiviljad ja kitsepiimatooted.

JÕENIIDU HOLIDAY HOUSE. *Jõeniidu is a small, lovely family farm offering accommodation and meals from vegetables grown on its farm and goat's milk.*

UGARAJA PUHKEMAJAD

Kotkapesa talu, Jeedasküla küla, Võru vald, Võrumaa
+372 520 8041, info@ugaraja.ee
http://ugaraja.ee, FB: Ugaraja puhkemajad
GPS: 57.7234, 27.2787

35

Ugaraja Kotkapesa puhkemaja on hubane koosviibimiste koht, kus pererahvas pakub kodu ümbruses kasvanud toorainest koduseid toitusid just sellisel nagu külalised soovivad. Puhkemajas on suur saal, saun, ümbruses põnevad matkarajad.

UGARAJA HOLIDAY HOUSES. *Holiday house Ugaraja Kotkapesa is a cosy place where the owners offer homemade dishes to their guests from ingredients grown locally. The holiday house has a large lounge and sauna, and the area is suitable for hiking.*

PÜHAJÕE PRUULIKODA

Põllaku, Kärjala küla, Võru vald, Võrumaa
+372 505 6971, hetalajook@gmail.com
FB: Pühajõe pruulikoda
GPS: 57.9224, 26.7278

21

Võrumaa esimene väikepruulikoda toodab maitsvat õlut, mis vallutanud eriti Lõuna-Eesti elanike südamed, et vaheldust pakkuda. Aeg-ajalt toodetakse ka "Jevgeni" vett.

PÜHAJÕE BREWERY. *Võrumaa's first small beer brewery produces a delicious beer that has specially conquered the hearts of the people of Southern Estonia. Every now and then we are also preparing Yevgeny water.*

SETO TSÄIMAJA

Pikk 56, Värska, Põlvamaa
+372 505 4673, info@setomuseum.ee
www.setomuseum.ee/taimaja, FB: Seto Tsäimaja
GPS: 57.9433, 27.6507

24

Seto Talumuuseumi Tsäimajas saab süüa Seto rahvustoitte käsitööna valminud savinõudest, kuulata seto laulu ja pillilugusid.

CAFÉ TSÄIMAJA IN THE SETO FARM MUSEUM. *In Café Tsäimaja in the Seto Farm Museum, you can enjoy dishes, made according to Seto traditions and listen to Seto songs and music.*

ITI LEEVÄKÜÜK

Obinitsa Külakeskus, Obinitsa, Setomaa vald, Võrumaa
+372 5455 1080, leivavabrik@gmail.com
FB: Iiti Leevävabrik ni Küük
GPS: 57.8119, 27.4464

27

Asub Obinitsa Külakeskuses, suvekuudel avatud iga päev, talvisel ajal etetellimisel. Leivaastjas juuretiseiga taluleiva ja -saia õpitoad. Kohvikus küpsetatakse ilma vormita põrandaleiba, seemnetega speltaleiba, erinevaid saiakeisi.

ITI LEEVÄKÜÜK. *Located in Obinitsa Village, open daily in the summer, please book in advance in winter. White bread and rye bread baking masterclass with natural yeast preparation. The café bakes brown country bread, bread with seeds, various white breads.*

UUE-SAALUSE VEINITALU

Kõivsaare talu, Uue-Saaluse küla, Rõuge vald, Võrumaa
+372 518 3249, maris.kivistik@gmail.com
www.koduveinid.ee, FB: Uue-Saaluse veinitalu
GPS: 57.7476, 27.1097

30

Võrumaa imelisel kuppelmaastikul kasvavatest marjadest ja puuviljadest valmistab pererahvas oma talu veinid, tutvustatakse talu marjapõlvi ja veinitegu, korraldatakse degusteerimisi ja veinikoolitust.

UUE-SAALUSE WINERY. *From the berries and fruits that grow in the wonderful Võrumaa hilly area, farmers make wine, introduce guests to their garden, explain the wine making process, organise tastings and classes.*

VASKNA TURISMITALU

Plaksi küla, Rõuge vald, Võrumaa
+372 5650 7773, vaskna.talu@mail.ee
www.vaskna.ee, FB: Vaskna turismitalu
GPS: 57.7104, 27.0701

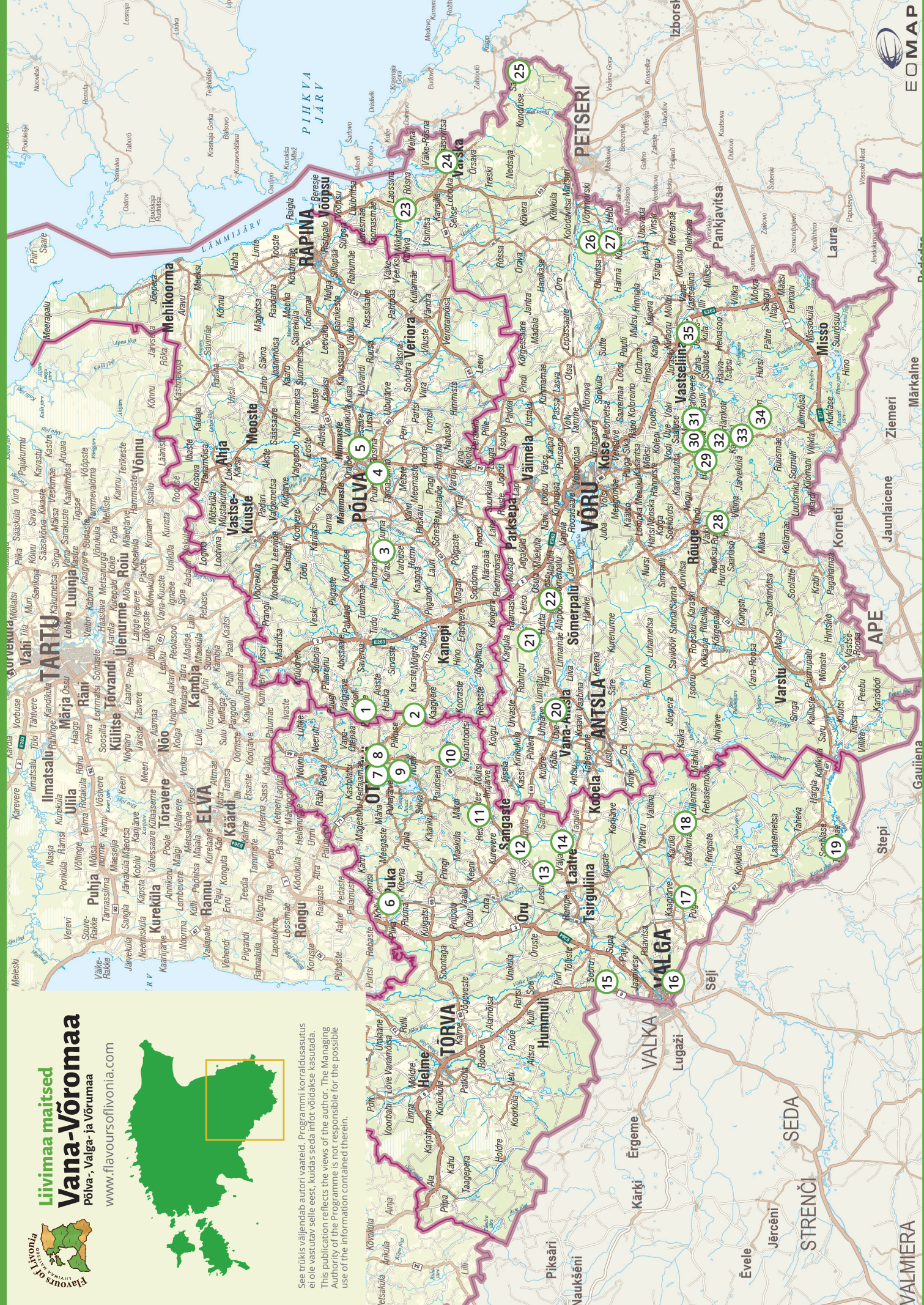
33

Suure Munamäe taga Haanja Loodusparkis asuv Vaskna turismitalu pakub oma pere pärandiga seotud toitusid. Tähistatakse rahvakalendripäevi. Külaliste lemmikuteks on kujunenud pere retsepti järgi tehtud pakud kapsad koos naabertalus kasvatatud kollaste keedukartulitega, magustoitudest on lemmik Haani neikõnõ.

VASKNA TOURISM FARM. *Behind the Great Munamägi Haanja nature park, is Vaskna tourism farm, where they prepare traditional meals of their family. National holidays are also celebrated here. The favourite family recipe amongst guests is the "fatty cabbage" prepared with yellow potatoes from the neighbouring farm, and from the desserts, guests like Haani neikõnõ the most.*

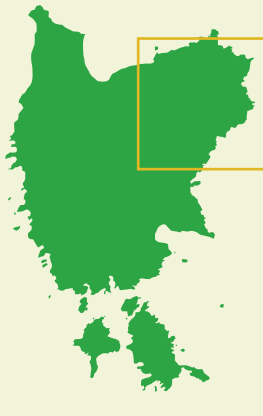

Liivimaa maitset
Vana-Võromaa
 põlva-, valga- ja võrumaa

www.flavoursoflivonia.com

See trüvis väljendab autori vaateid. Programmi korraldusastus ei ole vastutav selle eest, kuidas seda infot võidakse kasutada. This publication reflects the views of the author. The Managing Authority of the Programme is not responsible for the possible use of the information contained therein.

